

Súd: Okresný súd Bratislava II  
Spisová značka: 59P/12/2020  
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1220200780  
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 11. 2021  
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Novotná  
ECLI: ECLI:SK:OSBA2:2021:1220200780.11

## ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava II, sudkyňou JUDr. Ľubicou Novotnou v právnej veci navrhovateľa - manžela: J. D., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XX, Q., t.č. Q. XX, Q., proti manželke: D. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XX, Q., o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov na čas po rozvode manželstva k maloleťmu dieťaťu: F. D., M.. XX.XX.XXXX, zastúpené Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava, Vazovova 7/A, Bratislava, takto

### r o z h o d o l :

I. Súd manželstvo účastníkov J. D., nar. XX.XX.XXXX a D. B., rod. N., nar. XX.XX.XXXX, uzavreté dňa XX.XX.XXXX, zapísané v knihe manželstiev matričného úradu Q.- D., vo zv. XX, roč. XXXX, na strane XXX, pod por. č. XXX r o z v á d z a.

II. Maloletá F. D., nar. XX.XX.XXXX sa na čas po rozvode zveruje do osobnej starostlivosti matky.

III. Zastupovať maloletú a spravovať jej majetok budú obaja rodičia.

IV. Otec je povinný platiť výživné na maloletú F. v sume 200,- eur mesačne, splatné vždy do 15. dňa v mesiaci, vopred k rukám matky, počnúc právoplatnosťou výroku rozsudku o rozvode manželstva.

V. Otec je oprávnený stretávať sa s maloletou F. každý párný týždeň od piatka od 08,00 hod do pondelka do 08,00 hod, s tým, že miestom odovzdania a prevzatia maloletého dieťaťa bude príslušné školské zariadenie, ktoré maloletá navštevuje a v prípade neprítomnosti v školskom zariadení, bude miestom odovzdania a prevzatia maloletej, miesto bydliska matky. Matka je povinná maloletú na styk s otcom riadne pripraviť.

VI. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

### o d ô v o d n e n i e :

1. Návrhom podaným na Okresný súd Bratislava II dňa 14.02.2020 sa navrhovateľ domáhal rozvodu manželstva a úpravy pomerov manželov na čas po rozvode manželstva k maloletej F., ktorú žiadal zveriť do svojej osobnej starostlivosti. Výživné na maloletú navrhol v sume 150,- eur mesačne, splatné vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca, vopred k rukám otca.

2. Svoj návrh odôvodnil tým, že k svojej manželke stratil citový vzťah a nemá záujem na ďalšom trvaní manželstva, ktoré je hlboko a trvale rozvrátené. S manželkou sa spoznali v detskom domove v P., keď mal XX rokov. V roku 2012 mali stretávku kde si padli do oka, v tom čase bola manželka pred rozvodom a mala dve deti, X ročnú dcéru a X,X mesačného syna. Po krátkej dobe sa ku nej nastáhoval a o rok sa odsťahovali do sociálneho bytu na W. E.. Po viacerých sťahovaniach sa napokon presťahovali do sociálneho bytu na F. E.. V roku XXXX mali svadbu. Po čase sa objavili prvé nezhody pre financie, nakoľko manželka nevedela hospodáriť a pre nedostatok financií musel v roku 2019 vyhlásiť osobný

bankrot. Dva roky po narodení dcéry manželka odišla do zahraničia (F.), kde pracovala ako chyžná v hoteli. Trvalo to asi dva roky, prvý rok dochádzala domov a ten druhý tam prevažne ostávala s tým, že prespí u kamarátky. Počas jednej hádky koncom marca 2019 sa s manželkou pohádali tak, že manželka ho fyzicky napadla nožom, doškriabala mu celú tvár nechtami. Trestné oznámenie nepodal. Po mesiaci opustil spoločnú domácnosť po tom čo sa mu manželka vyhrážala, že ho v spánku zabije. U manželky si všimol zvýšené požívanie alkoholických nápojov. Po opustení spoločnej domácnosti jej aj naďalej platil nájom, šeky a robil nákupy, platby realizoval až do decembra 2019, v januári 2020 jej poslal výživné 200,- eur. Manželka sa mu priznala k mimomanželskému vzťahu, oznámila mu, že chce opustiť Slovenskú republiku.

3. Súd vykonal vo veci dokazovanie výsluchom účastníkov konania, výsluchom kolízneho opatrovníka, výsluchom svedkyne M. C. Q. a svedkyne L. R. , oboznámil sa s listinnými dôkazmi založenými v spise a to najmä rodným listom dieťaťa, sobášnym listom účastníkov konania, zápisnicou z informatívneho výsluchu rodičov zo dňa 22.05.2020, správou ÚPSVaR Bratislava zo dňa 31.08.2020, potvrdením o čistom príjme zo dňa 17.09.2020, správou ÚPSVaR Bratislava zo dňa 01.02.2021, Trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 07.02.2019 pod sp. zn. 4T/4/2019, zápisnicou o výsluchu maloletej F. D., nar. XX.XX.XXXX zo dňa 05.11.2021 ako aj ďalšími listinnými dôkazmi na vec sa vzťahujúcimi.

4. Z potvrdenia o príjme zo dňa 12.02.2020 súd zistil, že J. D. je od 01.12.2010 zamestnaný v spoločnosti K. P. P. D. G., s priemerným mesačným hrubým zárobkom vo výške 631,19 eur.

5. Na informatívnom výsluchu rodičov dňa 22.05.2020 realizovanom na tunajšom súde pred koordinátorom pre rodinné záležitosti, otec uviedol, že, nemá záujem o obnovu spolužitia s manželkou a v súčasnosti má vážnu známosť. Manželka uviedla, že manžel až do novembra 2019 chodil pravidelne domov a so všetkým ako sa na manželov patrí. Od novembra si začal so sestrou svojho švagra. Podľa jej názoru je otec workoholik a aj cez víkendy chodí na brigády. Ďalej opísala niektorých jeho rodinných príslušníkov ako osoby s drogovou závislosťou, schizofrenikov a osoby so sklonom k incestnému správaniu. Taktiež sa obáva, že otec by jej zobral dcéru. V prípade rozvodu manželstva navrhla, aby bola ich dcéra zverená do jej osobnej starostlivosti, otcovi bola uložená povinnosť platiť výživné vo výške 300,- eur. Styk otca s dcérou navrhovala neupravovať. Otec s uvedeným nesúhlasil a domáhal sa, aby súd manželstvo čo najskôr rozviedol a zveril mu dcéru do jeho starostlivosti alebo striedavej starostlivosti. Taktiež nesúhlasil s odborným poradenstvom.

6. Zo správy ÚPSVaR Bratislava zo dňa 31.08.2020 súd zistil, že v rámci šetrenia bol vykonaný pohovor s maloletou, ktorá uviedla, že u otca nechce bývať. Chce bývať s matkou a bratom N., u otca sú zlí ľudia, oni ohovárajú mamu. Hovoria, že je sprostá cigánka. Doma má myšku a psíka. Maloletá F. a jej brat N. uviedli: "že si pamätajú, ako otec bil mamu". N. uviedol, že si pamätá ako otec bil mamu a on ju chcel brániť a tato ho silno kopol do brucha, že až odletel. Vtedy mama vyskočila a začala ho brániť. Maloletá F. uviedla, že otca už neľúbi. Ukázala stenu na ktorej bola krv. Museli vymaľovať, lebo tam bola mamina krv. Prešetrením pomerov u matky na adrese F. XX F. Q. bolo zistené, že matka maloletej žije v 2 izbovom byte, ktorý má v prenájme. Maloletá nemá v domácnosti matky svoju samostatnú detskú izbu. Má vytvorený priestor na trávenie voľného času, relaxáciu a odpočinok. Je psychiatrický pacient, užíva P. Matka uviedla, že diagnóza maloletej je strach z odlúčenia rodičov.

7. Zo správy posudkového lekára zo dňa 15.02.2019 bolo zistené, že maloletá F. D., nar. XX.XX.XXXX má dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci osobitnú starostlivosť pre poruchy správania a emočné poruchy v detstve a počas dospievania.

8. Z potvrdenia o neto príjme zo dňa 17.09.2020 súd zistil, že čistý priemerný mesačný príjem J. D. v období 09/2019 až 08/2020 predstavoval sumu 515,96 eur.

9. Manžel na pojednávaní dňa 14.12.2020 uviedol, že obnova manželstva nie je možná, s manželkou nežije asi jeden rok. Manželka mu bola neverná, v domácnosti boli hádky, bitky, väčšinou ho napádala manželka. Ďalej uviedol, že má novú známosť s ktorou žije v spoločnej domácnosti v rodinnom dome jej matky, kde celkovo býva päť osôb. Maloletú žiadal zveriť do osobnej starostlivosti matky. Dcéru nevidel polroka, pretože mu ju manželka nechce dať a vyháňa ho. Výživné navrhol 200,- eur mesačne a styk upraviť každý druhý víkend v sobotu a nedeľu. Dcéra už v jeho domácnosti bola, ľudí, ktorí tam bývajú pozná. Jeho mesačný príjem predstavuje sumu 515,- eur netto, pracuje ako skladník v Q. P. Cez víkendy robieva na stavbe u svojho šéfa, kde zarobí cca 100,- eur za víkend. Svoje výdavky vyčíslil nasledovne: 250,- eur na bývanie, 60,- eur telefón, 200,- eur výživné, 14,- eur osobný bankrot. Nevlastní žiaden majetok, žiadnu ďalšiu vyživovaciu povinnosť nemá.

10. Manželka na pojednávaní dňa 14.12.2020 s návrhom na rozvod manželstva súhlasila. Uviedla, že je to len pomsta zo strany manžela, pretože sa priznala k nevere. S manželom sa pozná od detstva, vyrastali spolu v detskom domove. Má ešte 2 deti z prvého manželstva, XX ročnú dcéru a X ročného syna. Manželka ďalej uviedla, že manžel chodieval domov neskoro večer, ona časom začala pracovať

vo F.. Manžel sa v tom čase kamarátil s 20 ročným chlapcom s ktorým začali spolu fetovať, kradnúť, robiť zle. Aby si ju všimol, začala ho podvádzať, k nevere sa priznala. Manžela po veľkej bitke z domácnosti vyhodila, lebo napadol aj syna. So zverením dcéry do jej starostlivosti súhlasila, výživné otcovi navrhla vo výške 400,- eur a úpravu stretávania po dohode. Ďalej uviedla, že jej mesačný príjem predstavuje sumu 450,- eur aj s rodinnými prídavkami. Na staršie dve deti jej bývalý manžel platí 280,- eur spolu. Byva v nájomnom dvojizbovom byte, kde platí nájomné 287,- eur, 45,- eur elektrinu, 30,- eur TV a internet. Na maloletú má celkové výdavky v sume 380,- eur mesačne, ktoré špecifikovala nasledovne: strava v škôlke 13,- eur, 10,- eur príspevok do fondu v škôlke, oblečenie a obuv 40,- eur mesačne, lieky 15,- eur, krúžok v škôlke 60,- eur za polroka, nájomné 90,- eur, strava 150,- eur ako i ďalšie výdavky na voľnočasové aktivity. Matka uviedla, že nevlastní žiadne nehnuteľnosti ani veci väčšej hodnoty.

11. Kolízna opatrovníčka na pojednávaní dňa 14.12.2020 navrhla mal. dieťa zveriť matke, výživné upraviť vo výške 200,- eur mesačne, oprávnenie zastupovať maloletú a spravovať jej majetok priznať obom rodičom a stretávanie otca s maloletou upraviť každý druhý víkend na 4 - 5 hodín.

12. Zo správy ÚPSVaR Bratislava zo dňa 01.02.2021 vyplýva, že bolo vykonané šetrenie bytových a sociálnych pomerov v domácnosti otca t.č. Q. XX F. Q.. Bolo zistené, že otec maloletej žije v 4 izbovom rodinnom dome, ktorý je vo vlastníctve otcovej partnerky. Maloletá nemá v domácnosti otca svoju samostatnú detskú izbu, nemá vytvorený priestor na trávenie voľného času, relaxáciu a odpočinok, počas pobytu u otca by zdieľala spoločnú izbu s jedným zo synov otcovej partnerky. Otec uviedol, že t.č. maloletá nemá pripravené podmienky na to, aby tam mohla tráviť čas, s maloletou sa vôbec nestretáva. Pravidelne platí výživné 250,- eur mesačne. Pracuje v pneuservise s mesačným príjmom cca 800,- eur. Výdavky na bývanie má vo výške 170,- eur mesačne, v uvedenej domácnosti žije s partnerkou a jej tromi deťmi.

13. Z odpisu registra trestov zo dňa 01.02.2021 súd zistil, že J. D., nar. XX.XX.XXXX má vykázaný jeden záznam. (Okresný súd Bratislava 2, trestný rozkaz zo dňa 07.02.2019, sp. zn. 4T/4/19, prečin krádeže, TOS na 6 mesiacov so skúšobnou dobou v trvaní 1 rok 6 mesiacov do 15.09.2020).

14. Z trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava 2 zo dňa 07.02.2019 pod sp. zn. 4T/4/2019 súd zistil, že J. D. bol uznaný za vinného za prečin krádeže v štádiu pokusu spáchaného formou spolupáchateľstva, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 mesiacov s podmieneným odkladom v trvaní 18 mesiacov.

15. Svedkyňa, M. C. Q., na pojednávaní dňa 12.05.2021 uviedla, že s oboma manželmi sa spoznala pred 7 rokmi ako ich suseda, spoločne sa sťahovali do nového domu na F. E.. Maloletá F. bola predtým veľmi naviazaná na obidvoch rodičov. Uviedla, že si myslí, že niektoré rozhodnutia otca sú ovplyvnené jeho priateľkou, ktorá mu aj písala návrh na súd.

16. Matka na pojednávaní dňa 12.05.2021 uviedla, že jej príjem predstavuje sumu 450,- eur aj s prídavkami, 200,- eur jej dáva manžel a 280,- eur má od exmanžela. Po zaplatení všetkých výdavkov jej ostane 250,- eur. Na XX ročnú dcéru má výživné 150,- eur a na XX ročného N. 130,- eur. Dcéra už otca nespomína, takmer rok ho už nevidela.

17. Svedkyňa L. R. na pojednávaní dňa 09.09.2021 uviedla, že s navrhovateľom žije v spoločnej domácnosti už dva roky. S matkou maloletej sa poznala ešte pre jej sobášom, jej švagriná je sestrou otca maloletej, ktorého pozná cez svojho brata. Poznala ho ešte skôr ako bol s matkou maloletej, s ktorou mali dobrý vzťah. Asi 6 rokov už nie sú v kontakte, D. (matka) sa zmenila keď išla pracovať do D., začala mať správanie slobodnej pubertiačky. Svedkyňa ďalej uviedla, že v spoločnej domácnosti žije spolu s 3 synmi a otcom maloletej, synovia majú XX, XX a XX rokov. Návykové látky nikdy neužívala, je onkologickou pacientkou, absolvovala náročnú operáciu, mala už tretí stupeň. Vždy pracovala, aj počas chemoterapie chodila do práce aby uživila svojich troch synov. Matka maloletej však nikde nepracuje, iba sa "váľa", a je to práve ona, ktorá fetovala keď bola v D., sama jej to povedala. Častokrát im vypisuje SMS, vyvoláva, hlavne keď má vypité, pozná ju už celá F.. Otec maloletej je veľmi dobrý človek, workoholik, v práci je od rána do večera. Na domácnosť jej prispieva 250,- eur. Maloletú pozná od jej narodenia, pripravili jej už aj vlastnú izbu, chceli by striedavú starostlivosť.

18. Zo správy ÚPSVaR Bratislava zo dňa 22.09.2021 vyplýva, že pracovníci vykonali opakované šetrenie pomerov v domácnosti otca na adrese Q.Á. XX F. Q.. Bolo zistené, že otec žije u svojej družky L. R. v 5 izbovom rodinnom dome (patriacom jej matke), v domácnosti ešte bývajú 3 deti jeho partnerky. V čase návštevy bola v domácnosti hygiena na požadovanej úrovni, každé dieťa má samostatnú izbu. Maloletá F. má v domácnosti otca vytvorené vhodné podmienky.

19. Maloletá F. v rámci výsluchu pred súdom dňa 05.11.2021 uviedla, že má X rokov, chodí do X. J. triedy. Tatina nevidela veľmi dlho. Chcela by sa s ním stretávať - v obchode, alebo v Avione. Tatina má rada. Mamina jej nedovolí stretávať sa s ním, myslí si, že preto, že tatinova frajerka brala drogy, to jej

povedala mama. Keď tatino s nimi býval, tak bol ku nej dobrý, hrával sa s ňou. Ráno ju do školy vozí strýko. V izbe býva so sestrou, bratom a mamou. Majú mačku, psíka a škrečka. Mamina má kamaráta, volá sa J.. On má dve deti. Keď bola v nemocnici, tak tatino za ňou chodieval.

20. Otec na pojednávaní dňa 05.11.2021 uviedol, že s dcérou by sa chcel stretávať každý druhý víkend. Výživné navrhol vo výške 200,- eur mesačne.

21. Matka na pojednávaní dňa 05.11.2021 uviedla, že otec sa o dcéru nezaujíma. Jej celkový príjem je cca 1 000,- eur. Chodí si súkromne privyrobiť, kde zarobí až 600,- eur. Výživné navrhla 300,- eur mesačne. K stretávaniu uviedla, že nechce aby sa dcéra s otcom stretávala, pretože potom je rozrušená a v noci plače.

22. Účastníci konania sú slovenskí štátni občania, u manžela sa jedná o prvé manželstvo, u manželky ide o druhé manželstvo. Z ich manželstva sa narodila maloletá F. D., nar. XX.XX.XXXX.

23. Miestna príslušnosť Okresného súdu Bratislava II na konanie o rozvod manželstva je daná podľa § 92 prvá veta C.m.p. Spoločným bydliskom účastníkov konania je F. XX, Q..

24. Podľa § 18 Zákona o rodine manželia sú si v manželstve rovní v právach a povinnostiach. Sú povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie.

25. Podľa § 22 Zákona o rodine k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch.

26. Podľa § 23 ods. 1 Zákona o rodine súd môže manželstvo na návrh niektorého z manželov rozviesť, ak sú vzťahy medzi manželmi tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

27. Podľa § 23 ods. 2 Zákona o rodine súd zisťuje príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, a pri rozhodovaní o rozvode na ne prihliada. Súd pri rozhodovaní o rozvode vždy prihliadne na záujem maloletých detí.

28. Podľa § 23 ods. 3 Zákona o rodine súd pri posudzovaní miery rozvratu vzťahov medzi manželmi prihliada na porušenie povinností manželov podľa § 18 a 19.

29. Podľa § 24 ods.1 Zákona o rodine v rozhodnutí, ktorým sa rozvádza manželstvo rodičov maloletého dieťaťa, súd upraví výkon ich rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, najmä určí, komu maloleté dieťa zverí do osobnej starostlivosti, kto ho bude zastupovať a spravovať jeho majetok. Súčasne určí, ako má rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, prispievať na jeho výživu, alebo schváli dohodu rodičov o výške výživného.

30. Podľa § 24 ods. 4 súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

31. Podľa § 62 ods. 1 Zák. o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

32. Podľa § 62 ods. 2 Zák. o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

33. Podľa § 62 ods. 3 Zák. o rodine každý z rodičov bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa podľa osobitného zákona.

34. Podľa § 62 ods. 5 Zák. o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

35. Podľa § 75 ods. 1 veta prvá Zák. o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

36. Podľa § 43 ods. 1 Zákona o rodine maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

37. Podľa § 38 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

38. Podľa článku 18 Dohovoru o právach dieťaťa prijatého dňa 20. novembra 1989 v New Yorku podpísaného v mene Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v New Yorku 30. septembra 1990, ktorý pre Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku nadobudol platnosť v súlade so svojim článkom 49 ods. 2 dňom 6. februára 1991 štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia, majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.

39. Podľa článku 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa. Takéto určenie môže byť nevyhnutné v konkrétnom prípade, napr. ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak žijú rodičia oddelene a je potrebné rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.

40. Podľa Čl.5 Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

41. Poukazujúc na citované zákonné ustanovenia ako i vzhľadom na vykonané dokazovanie, súd mal za to, že vzťahy medzi manželmi sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo už nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spoložitia. Manželia spolu nežijú viac ako rok, spoločne nehospodária, nestarajú sa spoločne o maloleté dieťa a ich manželstvo je len formálnym zväzkom. Manželstvo účastníkov neplní žiadnu zo svojich funkcií, ktoré vyplývajú z dikcie § 18 Zákona o rodine ( t. j. že manželia sú povinní spolu žiť, byť si verní, vzájomne si pomáhať a vytvárať zdravé rodinné prostredie), a preto súd návrhu vyhovel a manželstvo účastníkov konania rozviedol. Ako príčinu rozvratu manželstva súd ustálil rozdielne názorové a povahové nezhody oboch manželov, ktoré viedli k citovému odcudzeniu manželov.

42. Rozhodnutie o tom, ktorému z rodičov bude dieťa zverené do osobnej starostlivosti zohľadňuje množstvo faktorov jednak na strane dieťaťa a jednak na strane rodičov. Vo veciach starostlivosti o maloletých sú súdy povinné vždy prihliadať v prvom rade na záujem dieťaťa. Zásadnými okolnosťami,

ktoré majú vplyv na rozhodnutie o zverení dieťaťa do starostlivosti jednému z rodičov sú najmä osobnosť rodiča, nakoľko pre zdravý vývoj osobnosti dieťa nevyhnutne potrebuje vzor (výchovu má určovať psychicky zdravší rodič), vzťah rodiča k dieťaťu, charakter, morálka a štruktúra mravných noriem rodičov, rešpekt k právu dieťaťa stykať sa s druhým rodičom, vzťah dieťaťa ku každému z rodičov či kontinuita prostredia. Rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú viac ako rok. Otec v súčasnej dobe býva u svojej novej partnerky spolu s jej maloletými synmi. Pôvodne v návrhu žiadal zveriť maloletú F. do svojej osobnej starostlivosti, neskôr počas konania svoj názor zmenil a navrhol zverenie do osobnej starostlivosti matky. V konaní nebolo sporné, že maloletá sa nachádza v osobnej starostlivosti matky, ktorá sa o ňu riadne stará a kde má vytvorené vhodné podmienky pre zdravý fyzický a psychický vývin. Prihliadnuc na vyššie uvedené skutočnosti ako i s ohľadom na to, že so zverením maloletého dieťaťa do starostlivosti matky súhlasili všetci účastníci konania, súd v tejto časti návrhu manžela vyhovel.

43. O zastupovaní a správe majetku maloletého dieťaťa súd rozhodol tak, že zastupovať dieťa a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia. Zastupovanie dieťaťa navonok je právo konať za dieťa s právnymi účinkami, ktoré je odrazom práva rodičov rozhodovať o dieťati. Zásadne v bežných veciach môže rozhodovať každý rodič samostatne, v iných podstatných veciach sú rodičia povinní sa dohodnúť. Správa majetku dieťaťa predstavuje právo rodiča obhospodarovať majetok dieťaťa v súlade s jeho záujmami a toto právo patrí oboj rodičom.

44. Pri určení výšky výživného súd vychádzal nielen z odôvodnených potrieb maloletého dieťaťa, ale i z možností, schopností ako aj majetkových pomerov oboch rodičov. Rozsah vyživovacej povinnosti rodičov k maloletému dieťaťu je upravený na základe všeobecných kritérií, ktoré sa uplatňujú pri všetkých druhoch vyživovacích povinností. Týmto všeobecnými kritériami sú tak, ako to vyplýva i z ustanovenia § 75 Zákona o rodine, odôvodnené potreby oprávneného, schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Pokiaľ ide o vyživovaciu povinnosť rodičov k dieťaťu, zákon o rodine ustanovuje, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni oboch svojich rodičov, to znamená, že vychádza z rovnakej životnej úrovne rodičov a dieťaťa. Vodiacou zásadou na strane povinného rodiča je miera jeho schopnosti, možnosti a majetkových pomerov. Za schopnosti každého rodiča treba považovať jeho reálny zárobok, ktorý dosahuje v čase vyhlásenia rozhodnutia. Tento však treba pri posudzovaní ďalej modifikovať možnosťami rodiča, ktoré rozširujú jeho reálne dosahovaný zárobok o subjektívnymi vlastnosťami podmienené možnosti (fyzická zdatnosť, vzdelanie, zdravotný stav, pracovné ponuky, časový priestor, prax, skúsenosti v odbore atď.). Možnosti rodiča ovplyvňujú aj objektívne okolnosti akými sú dopyt na trhu práce alebo ohodnotenie rovnakej pozície.

45. Celkový príjem matky predstavuje mesačne sumu cca 1 000,- eur. Má ešte 2 deti z prvého manželstva, XX ročnú dcéru a X ročného syna, jej bývalý manžel prispieva na výživu detí sumou 280,- eur spolu. Matka býva v nájomnom dvojizbovom byte, kde platí 287,- eur mesačne, 45,- eur elektrinu, 30,- eur TV a internet. Výdavky na maloletú vyčíslila v sume 380,- eur mesačne, ktoré špecifikovala nasledovne: strava v škole 35, eur, oblečenie a obuv 40,- eur mesačne, lieky 15,- eur, nájomné 90,- eur, strava 150,- eur ako i ďalšie výdavky napr. na zubára a voľnočasové aktivity. Matka nevlastní žiadne nehnuteľnosti ani veci väčšej hodnoty.

46. Otec pracuje v pneuservise s mesačným príjmom cca 800,- eur mesačne. Býva v 5 izbovom rodinnom dome, ktorý je vo vlastníctve matky jeho družky, v spoločnej domácnosti bývajú aj 3 deti jeho partnerky. Otec vyčíslil svoje výdavky nasledovne: 250,- eur na bývanie, 60,- eur telefón, 200,- eur výživné, 14,- eur osobný bankrot. Nevlastní žiadne majetok, žiadnu ďalšiu vyživovaciu povinnosť nemá.

47. V otázke výživného boli predstavy rodičov rozdielne, matka žiadala výživné vo výške 300,- eur mesačne, otec navrhoval 200,- eur. Po vyhodnotení všetkých relevantných skutočností a predložených dôkazných prostriedkov, súd sa stotožnil s názorom otca a kolíznej opatrovníčky maloletej a upravil výživné v sume 200,- eur mesačne. Pri rozhodovaní o výške výživného vychádzal z odôvodnených potrieb maloletej F., ktoré sú úmerné jej veku a zároveň zohľadňoval i možnosti, schopnosti a majetkové pomery oboch rodičov. Matka vyčíslila výdavky na dieťa v sume 380,- eur mesačne. Maloletá aktuálne navštevuje základnú školu, kde je žiačkou U. ročníka. Je zrejmé, že okrem základných potrieb, ktoré maloletá má (strava, bývanie, ošatenie, náklady súvisiace s plnením školskej dochádzky) má aj ďalšie potreby, ktoré slúžia jej rozvoju, či už sú to jej záľuby, prípadne záujmové aktivity. Príjem otca je v porovnaní s príjmom matky nižší. Zo spoločnej domácnosti sa odsťahoval k novej partnerke, ktorej prispieva na domácnosť sumou 250,- eur mesačne, taktiež dobrovoľne prispieva na výživu maloletej sumou 200,- eur. Súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil aj skutočnosť, že maloletá v súčasnosti žije s matkou, pričom otec sa na výchove maloletej nijako nepodieľa. V tejto súvislosti je však nutné poukázať

na to, že otec sa o dieťa aktívne zaujíma, chce participovať na výchove dieťaťa, avšak matka mu realizáciu jeho rodičovských práv opakovane, bezdôvodne a dlhodobo znemožňuje. Výšku výživného súd upravil aj v súlade s ustálenou súdnou praxou podľa ktorej sa výživné určuje v rozsahu 20 % - 30 % z príjmu osoby povinnej platiť výživné.

48. Matkou navrhovanú výšku výživného súd považoval v súčasnom období za neprimeranú veku a odôvodneným potrebám dieťaťa, ktoré má iba bežné náklady súvisiace so zabezpečením výživy, ošatenia, zdravotnej starostlivosti a pod.. Súd v tejto súvislosti poznamenáva, že povinnosťou oboch rodičov je venovať všetky svoje sily dôslednému zabezpečeniu výživy svojho dieťaťa, a to bez ohľadu na to, či s ním žijú alebo nežijú v spoločnej domácnosti, pretože ani jeden z rodičov neprestáva niesť osobnú zodpovednosť za všestranný vývoj svojho dieťaťa, ktoré ešte nie je schopné sa živiť a ktoré je teda v plnej miere výživou odkázané na svojich rodičov.

49. Po rozpade rodiny s maloletými deťmi nielen etika príbuzenských vzťahov, ale aj zákon zaväzuje deti k povinnosti svojich rodičov ctíť a rešpektovať, kým rodičovská zodpovednosť (za riadnu výchovu detí) je prikázaná obojom rodičom; preto takisto, pokiaľ nie sú zistené také skutočnosti, ktoré by viedli k pozastaveniu výkonu rodičovskej zodpovednosti, nie je - ani pri plnom rešpektovaní práv samých maloletých - zákonné, o to menej ústavného právneho dôvodu na to, aby rodičovi, v ktorého priamej starostlivosti maloleté dieťa nie je, bol styk s ním zakázaný, resp. neprimerane obmedzený. (nález Ústavného súdu ČR z 24. septembra 1998, sp. zn. III. ÚS 125/98).

50. Súd v tejto súvislosti pripomína, že záujem maloletého dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri hľadaní konkrétneho najvhodnejšieho usporiadania vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom a tento záujem vyžaduje, aby sa na jeho výchove podieľali obaja rodičia, ktorí majú v živote maloletého dieťaťa bez pochybností nezastupiteľné postavenie (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci II.ÚS 554/04). Záujem mal. na stretávaní sa s otcom súd vidí v potrebe udržiavania vzťahu medzi rodičom a maloletým dieťaťom, taktiež je potrebné si uvedomiť potrebu spolupôsobenia rodiča - otca na maloleté dieťa, pretože aj mužský prvok je schopný vhodným spôsobom napomáhať zdravému vývoju dieťaťa. Pôsobenie oboch rodičov na dieťa je najmä z hľadiska jeho budúceho vývinu nanajvýš vhodné. Tento stav je pre maloleté dieťa tak prínosný po stránke emočnej, ako aj po stránke intelektuálnej (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky vo veci II. ÚS 295/06). Rodičovi, ktorý s dieťaťom trvale nežije musí byť umožnený pravidelný a čo najširší kontakt, pretože je to práve množstvo času, počas ktorého je možné realizovať aj neverbálne výchovné pôsobenie rodiča, tzv. výchovu prítomnosti či príkladom, ktorá je, ako je vo všeobecnosti tou najúčinnnejšou metódou.

51. V otázke styku je potrebné zdôrazniť, že obaja rodičia majú právo stykať sa so svojim dieťaťom a tým sa podieľať na jeho výchove. Napriek tomu, že jeden z rodičov nežije v spoločnej domácnosti s druhým rodičom a dieťaťom, dieťa má právo stykať sa s týmto rodičom, ktorý má voči nemu stále rodičovské práva a povinnosti. Práve úprava tohto kontaktu rodiča s dieťaťom je obsahom práva styku. Právo styku prináleží rodičovi bez ohľadu na to, či je upravené súdnym rozhodnutím alebo nie. Obidvaja rodičia si musia uvedomiť, že udržiavanie kontaktu medzi dieťaťom a rodičom, ktorý nežije v spoločnej domácnosti s dieťaťom, je v záujme dieťaťa a všeobecne sa odporúča, aby sa oddelene žijúci rodičia predovšetkým navzájom dohodli o spoločnej výchove dieťaťa a návštevách druhého rodiča. Autoritatívne súdne rozhodnutie je jednou z možností ako upraviť stretávanie rodiča s dieťaťom. Je to subsidiárne riešenie pre všetky ostatné prípady, ak sa rodičia o styku s dieťaťom nedohodnú. Súd musí upraviť styk autoritatívne vždy ak z okolností prípadu usúdi, že medzi rodičmi stále trvajú negatívne emócie, ktoré môžu v budúcnosti ohroziť realizáciu stretávania. Takéto riešenie je v záujme maloletého dieťaťa.

52. Poukazujúc na vyššie uvedené, súd styk otca s maloletou F. upravil v rozsahu každý párný týždeň od piatka od 08,00 hod do pondelka do 08,00 hod. Otec sa domáhal úpravy styku s maloletou každý druhý víkend, naopak matka nechcela, aby sa dcéra s otcom stretávala s odôvodnením, že maloletá je po stretnutí s otcom rozrušená a v noci plače. Taktiež uvádzala, že prostredie, v ktorom otec žije je pre maloletú nevhodné, nakoľko partnerka otca užívala omamné látky. Po vyhodnotení vykonaného dokazovania mal súd jednoznačne za to, že tvrdenia matky sú účelové, ničím nepreukázané, s úmyslom zamedziť otcovi styk so svojou dcérou. Matka nepreukázala žiadne relevantné skutočnosti brániace realizácii pravidelného styku otca a dcéry, naopak z dokazovania vyplynulo, že partnerka otca sa vzorne stará o svoje deti i domácnosť a vzhľadom na svoje onkologické ochorenie je vysoko nepravdepodobné, že by mala problém s drogami. V domácnosti otca má maloletá vytvorené vhodné podmienky, vrátane svojej vlastnej izby, preto súd nemal žiadnu pochybnosť o tom, že by maloletej hrozilo pobyť u svojho otca nejaké nebezpečenstvo. Súd teda považoval za jediný dôvod zamedzovania stretnutí otca s maloletou, nespracovaný rozchod rodičov dieťaťa matkou. Tieto skutočnosti boli preukázané i z výsluchu maloletej, ktorá uviedla, že so svojim otcom by sa chcela

stretávať (napr. v nákupnom centre), má ho rada, ale mamina jej to nedovolí, pretože si myslí, "že tatinova frajerka brala drogy".

53. Právo maloletého dieťaťa vyjadriť slobodne svoj názor vo veciach, ktoré sa ho týkajú, je jeho nepopierateľným právom. V konečnom dôsledku však posúdenie záujmu dieťaťa prináleží súdu. Jeho úlohou je korigovať predstavy a názory maloletého dieťaťa o tom, čo je pre neho za danej situácie vhodné a čo nie (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky vo veci III. ÚS 707/04, IV. ÚS 288/04, III. ÚS 2150/07, I. ÚS 3082/10). Nemožno totiž pripustiť, aby bol v konaní zohľadnený výhradne názor maloletého dieťaťa bez zreteľa na všetky zistené skutočnosti a v súlade s takto vysloveným názorom, aby došlo k vyhláseniu autoritatívneho rozhodnutia súdu (porov. Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky vo veci I. ÚS 268/02).

54. V predmetnej veci súd venoval názoru maloletej náležitú pozornosť, a to s ohľadom na vek dieťaťa a rozumovú vyspelosť, pričom dospel k záveru, že presná úprava styku spolu aj s prenocovaním u otca je v súčasnej dobe bezpochyby v jeho záujme. Maloletá adekvátne a logicky vyjadrila svoje pocity a túžby ako i obavu z toho, že matke sa uvedená forma starostlivosti asi nebude páčiť. Maloletá F. je výrazne ovplyvňovaná matkou, jej názormi s ktorými sa musí konfrontovať i keď jej vlastné prežívanie je s nimi v rozpore. Je zrejmé, že dieťa je neadekvátne zaťahované do konfliktu rodičov ako i vzťahových problémov v rodine, čo môže v budúcnosti zanechať na psychickom i fyzickom zdraví dieťaťa trvalé následky.

55. Súd poukazuje na to, že zverením dieťaťa do starostlivosti matky jej bola do určitej miery prejavená dôvera ako súdu tak i sociálnych pracovníkov, že starostlivosť o dieťa bude vykonávať v jeho najlepšom záujme a poskytne mu zázemie v ktorom sa môže dieťa cítiť spokojne, vyvíjať a osobnostne rásť. Matka túto úlohu preferenčného rodiča v súčasnosti nie celkom dobre zvláda, pričom súd dáva do pozornosti ust. § 25 ods. 4 zákona o rodine v zmysle ktorého môže súd v prípade opakovaného a zámerného neumožňovania upraveného styku dieťaťa s otcom, na návrh jedného z rodičov zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti.

56. Vzhľadom na uvedené, súd opakovane uvádza, že v súčasnej dobe neexistuje žiaden relevantný dôvod na to, aby styk otca s maloletou nemohol prebiehať v zmysle úpravy uvedenej vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. K tomu je nevyhnutné, aby obaja rodičia v záujme ich spoločného dieťaťa prekonali vzájomnú nevráživosť a negativizmus, slovne na seba neútočili v prítomnosti dcéry a ukázali jej, že ich láska je rovnaká a nezmenila sa ani ich rozchodom. V tejto súvislosti súd apeluje najmä na matku dieťaťa, aby vzájomný styk otca s dieťaťom podporovala, pretože je v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, aby vzťah dieťaťa s otcom bol kontinuálny a aby aj otec mal možnosť aspoň v obmedzenej miere participovať na výchove dcéry. Zákaz styku otca s dieťaťom prípadne jeho obmedzenie by jednoznačne nebol v záujme maloletej, práve naopak, súd je toho názoru, že obnovenie prirodzenej väzby otca a dcéry, by výrazným spôsobom prispelo k zlepšeniu psychického stavu dieťaťa. Súdu nedá neuviesť, že je nanajvýš potrebné aby samotná matka pochopila, že dieťa rovnako ako matku potrebuje i otca, ktorý je v jej živote nenahraditeľnou a jedinečnou osobou. Otec prejavuje aktívnu snahu podieľať sa na výchove a starostlivosti o dcéru, pričom má vytvorené vhodné podmienky pre výchovu a zabezpečenie starostlivosti o dieťa v určenom čase. Maloletá má so svojom otcom vytvorený vzťah, priateľku otca maloletá pozná, pričom svoj názor jednoznačne prezentovala pred súdom. Matka neuviedla žiadne výhrady k starostlivosti otca o dieťa, ktoré by bolo možné akceptovať ako dôvody, pre ktoré by bolo nutné stretávanie otca s dcérou obmedziť, prípadne zakázať. Nesúhlas matky s úpravou styku môže byť relevantný len vtedy, ak je vybudovaný na dôvodoch, ktoré sú spôsobilé intenzívnym spôsobom a negatívne zasahovať do záujmu dieťaťa. Súd nemusí takéto dokazovanie vykonávať, ak je nesúlad rodiča založený len na nepreskúmateľnom alebo zjavne iracionálnom dôvode. Ak pôjde o tento iracionálny, či nepreskúmateľný dôvod, alebo v konaní bude preukázané, že ide o nesúhlas spočívajúci na dôvode, ktorý preukázateľne nemá negatívny vplyv na záujem dieťaťa, nemôžu súdy na tomto nesúhlase postaviť rozhodnutie, ktorým obmedzenia prirodzený kontakt rodiča a dieťaťa.

57. Súd nevyklučuje i širšiu úpravu rodičovských práv a povinností ohľadne styku v budúcnosti, keď sa situácia medzi rodičmi maloletého dieťaťa stabilizuje a upokojí ako i v súvislosti s vyšším vekom maloletej. V tejto súvislosti súd opätovne apeluje na oboch rodičov, aby súdom stanovenú úpravu styku dodržiavali, nakoľko vynucovanie si styku cestou súdneho výkonu rozhodnutia, je opäť ďalším stresujúcim faktorom, vplývajúcim negatívne na psychiku dieťaťa.

58. Povinnosťou matky bude dieťa na stretnutie riadne pripraviť a odovzdať otcovi v čase určenom. Zo strany otca je potrebné dieťaťu zabezpečiť v čase stretnutí riadnu starostlivosť, ktorú si dieťa v takom útlom veku vyžaduje. Súd touto cestou apeluje na matku ako preferenčného rodiča, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, aby dieťa viedla k úcte k druhému rodičovi a pripravila ho nielen po fyzickej stránke- zbalením si veci, ale predovšetkým duševne a po psychickej stránke na

stretnutie s otcom, nakoľko má teraz prvotnú zodpovednosť za prípravu dieťaťa na stretnutie s druhým rodičom. Zároveň súd výrazne apeluje i na otca maloletej aby sa snažil o upokojenie celej situácie, a to najmä zlepšením komunikácie s matkou. Obaja rodičia by si mali uvedomiť, že vťahovaním dieťaťa do vzájomných konfliktov rodičov, je dieťa vystavované záťažovým situáciám, ktoré nie je schopné, vzhľadom na svoj vek racionálne spracovať.

59. Miesto odovzdania a prevzatia maloletej bolo upravené s úmyslom eliminovať prípadné vzájomné konflikty rodičov počas odovzdávania dieťaťa.

60. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 52 C.m.p., podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia, na Okresnom súde Bratislava II, písomne, v troch vyhotoveniach.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 365 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 62 Civilného mimosporového poriadku odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Manžel, ktorý pri uzavretí manželstva prijal priezvisko druhého manžela ako spoločné priezvisko, môže do troch mesiacov po právoplatnosti rozhodnutia o rozvoде manželstva matričnému úradu oznámiť, že prijíma opäť svoje predošlé priezvisko.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.